

P. Sancius num. 26. & alij communiter, licet id neget etiam Archiepiscopo Dom. Villaroel num. 66. neque obiecta vrgent.

Primum ex obiectis solutum.

Dicta Cõ- cilia sta- tuere posse & definire.

Cap. Epi- scopus. Et Ca. Decer- nitus.

In Cap. Decer- nitus de Cõ- cilio Pro- vinciali agi demon- stratur.

Synodum diocesanã non censeri Conciliã.

Cap. Con- cilia 17. dist. quid sibi velit.

Concilium Provinciale non leuis difficultas: nam Concilium Pro- vinciale, eo ipso, quod legitime congregatum

est, & eius statuta nihil absurdi continent, potest statim obligare, confirmatione Pontificis ad id minimè requisita, vt ostendit P. Suarez Lib. 4. de legibus. Cap. 6. num. 10. & probari potest ex Synodo diocesanã, cuius statuta vt obligent confirmatione Pontificiã non indigent, vt in citatã Cardinalium declaratione dicitur verbis illis: *Mittentes autem ad Sedem Apostolicã diocesanã Synodos laudandi sunt.* Laudandi inquam ob Sedis Sanctæ reuerentiam, & quia vltra debitum præstant. Est autem maior ratio in Concilio Provinciali, ob maiorem illius auctoritatem. Ad hæc dico debitum dictum non esse tale, vt propter defectum Consultationis vis obligandi sit statutis Concilij deneganda, vt adducta conuincunt. Est ergo debitum honestatis, in quo peccatum aliquod potest admitti, si non illi fiat satis. Tum ob reuerentiam debitam Apostolicæ Sedi, quam in hoc exhibendam praxis communissima persuadet. Tum etiam quia bono communi non penitus prouidetur: statuta enim dum à Pontifice confirmata non sunt, possunt facile abrogari, variis ad id titulis conquisitis, & saltem à Concilio alio. Hinc P. Suarez citato loco ait ad maius auctoritatis robur, & vt leges immutabiliores sint, solere hæc Concilia confirmationem suarum legum à Pontifice postulare.

171 Ad Caput Nullus Primas. Dico inprimis verba illius hæc esse: *si quis Metropolitanus Episcopus (nisi quod ad suam solummodo propriam pertinet Parochiam) sine Consilio, & voluntate omnium Comprovincialium Episcoporum extra agere aliquid tentauerit, gradus sui periculo quidem subiacet, & quod egerit, irritum erit, & vacuum.* Sic Sanctus Calixtus Pontifex Epist. 2. Deinde respondeo ibi de Concilio non esse sermonem, sed ne Metropolitanus circa Parochias suffraganeorum si intromittat, illis inuitis; vnde omnium Consilium & voluntas requiritur, si de omnium est diuisione Parochiis aliquid disponendum. Vt disponatur ergo de Parochiã vnus, non sufficit Consilium, & consensus aliorum, etiam in Primatu. Quod quidem ex Cap. Archiepiscopus. Quasi eadem habetur perspicuum; sic enim habetur ibi: *Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis aut alijs communibus, iuxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat Consilio, neque illi assumant, nisi quantum ad sua pertinet Parochias, sine suo consensu &c.* Et explicationem istam adhibet Glossa sic dicens: dicitur ergo quod nullus Primas, vel Metropolitanus debet se intromittere de specialibus negotijs sui suffraganei, absque eius licentia, vel voluntate. Sic Glossa, quam promptam, & facilem explicationem, si præfatus legisset Auctor, comperisset sanè nullum in citato Capite fundamentum pro singulari illa sententia reperiri.

170 Caput Concilia ex dist. 17. eatenus Concilia Provincialia inuadere videntur, quatenus aliquid sibi contra Sedis Apostolicæ voluntatem usurpant, & maiora negotia tractant, vt ex sequentibus constat. Item debere illa ante publicationem Sedi Apostolicæ præsentari. Pro quo est praxis, & declaratio Cardinalium circa Caput 2. citatum Sessiois 24. sed circa illud est non leuis difficultas: nam Concilium Provinciale, eo ipso, quod legitime congregatum

est, & eius statuta nihil absurdi continent, potest statim obligare, confirmatione Pontificis ad id minimè requisita, vt ostendit P. Suarez Lib. 4. de legibus. Cap. 6. num. 10. & probari potest ex Synodo diocesanã, cuius statuta vt obligent confirmatione Pontificiã non indigent, vt in citatã Cardinalium declaratione dicitur verbis illis: *Mittentes autem ad Sedem Apostolicã diocesanã Synodos laudandi sunt.* Laudandi inquam ob Sedis Sanctæ reuerentiam, & quia vltra debitum præstant. Est autem maior ratio in Concilio Provinciali, ob maiorem illius auctoritatem. Ad hæc dico debitum dictum non esse tale, vt propter defectum Consultationis vis obligandi sit statutis Concilij deneganda, vt adducta conuincunt. Est ergo debitum honestatis, in quo peccatum aliquod potest admitti, si non illi fiat satis. Tum ob reuerentiam debitam Apostolicæ Sedi, quam in hoc exhibendam praxis communissima persuadet. Tum etiam quia bono communi non penitus prouidetur: statuta enim dum à Pontifice confirmata non sunt, possunt facile abrogari, variis ad id titulis conquisitis, & saltem à Concilio alio. Hinc P. Suarez citato loco ait ad maius auctoritatis robur, & vt leges immutabiliores sint, solere hæc Concilia confirmationem suarum legum à Pontifice postulare.

172 Ad rationem vltimam dico ex Conciliorum Provincialium institutione hoc haberi, nam aliàs ferè essent pro communi bono inutilia, quando ex vnus contrario iudicio possent statuta conuenientissima prorsus impediri, de quo num. 165. & vt demus ex ipsã Conciliorum institutione hoc non haberi; habetur tamen ex dispositione iuris Canonici, cuius circa hoc tot vidimus decisiones. Quæ omnia ita positionem istam firmant, vt contraria minimè probabilis videatur. In quo Iudicium P. Suarez libenter complector,

habent Sedes Apostolicæ non presentantur.

Cap. Nullus Primas generalis in- tellectus.

Glossa.

Rationi positionis contraria sit satis, quæ non videtur probabilis.

complector, qui omnino certam, & indubitatam esse testatur, vt vidimus num. 161. Cum enim certa sit, opposita nequit esse probabilis; quod enim certo opponitur, falsum debet reputari, & quod falsum, nequit cum veritatis coniecturis probabilibus apparere. Pro quã hæc satis, ad alia properantibus.

S. VII.

De nonnullis alijs Religiosorum, & Clericorum contractibus.

Circa pharmacopolia.

Affertio 1.

Affertio 2.

Affertio 3.

De pane cocto.

Affertio 4.

Affertio 5. & specialiter notanda.

173 Solent apud illos pharmacopolia videri, in quibus secularibus pharmaca ex rebus Indicis confecta, & ex Europã adducta venduntur. Pro quibus

Dico primò. Si Clerici, & Religiosi extra proprias domus genus hoc negotiationis exercent; idem est de illo dicendum, ac de ceteris, de quibus supra.

Dico secundò, officinam aromatarum habere Clericus potest, si ipse eius artis peritus sit, & medicinalia non emat, vt immutata diuendat. Est iuxta dicta, quia est fructus industriæ, & idem est de Religiosis.

Dico tertio, officina dicta nequit haberi in propatulo, ita vt porta in callem exeat, constat quia id sine scandalo stare nequit, videtur enim illud esse præcipuum aromata vendentis officium, aliorum more, qui publicas habent tabernas, sicut de pane cocto ex proprio frumento, qui vendi domi nequit, benè tamen per alios, ex P. Pellizario, & Lezana affirmat Diana Parte 1. tract. 6. Resolut. 41.

174 Dico quartò, vbi sine scandalo id stare potest, vendi possunt non solum confecta, à prædictis talis artis peritis, sed etiam alia immutata, quæ empta sunt vt necessaria proprio vsui, & superfluerunt: non verò si ad lucrandum empta sunt directè, licet cum alijs vsui proprio necessariis. Probatur ex dictis duobus prioribus paragraphis, & videndus præsertim Cardinalis Lugo Dissert. 26. n. 32. & P. Fagundez Lib. 5. de Iustitiã, cap. 12. num. 2.

Dico quinto, non licet ex Europã ingentem copiam medicamentorum exportare, vt parte eorum vendita, sumptus, quos Ecclesiastici, ea ad proprium vsum emendo possent facere, suppleantur. Hoc videtur clarum; quia est negotiatio directè ad lucrandum instituta: satis enim magnum lucrum est sumptus in medicamentis emendis euitalle, in eo enim sic agens sit locupletior. Sicut de illo dicitur, qui bonã fide aliquid alienum consumpsit, teneri scilicet ad restituendum illud, in quo factus est locupletior; non ex eo quod plus aliquid acquisierit semper, sed quia id habet, quod non fuisset habiturus, eò quod sumptus facti ab ipso fuissent. Vt si ex alieno victum quotidianum facit, sumptus faciendos in eo habet modò, & ita ratione illorum dicitur locupletior. Ad quem modum se habet illa pharmacopolij industria: nihil enim per copiosum eorum vsuum minus habet sic emens, & distrahens, cum tamen in illis magnum fuisset facturus sumptus, & ita ex negotiatione ista factus est locupletior: &

quemadmodum si quis prædicta, aut alia emeret, & venderet, vt ex iis, quæ sibi necessaria essent ad sustentationem compararet, friuola esset euasio, si diceret ex eo facultates suas non accrescere, sed sustentationis commoditatem haberi; eodem pariter modo in casu, de quo loquimur, est iudicandum; quia sicut in priori magnum accrescit lucrum, dum sumptus sustentationis euitantur, & facultatum nulla diminutio fit, ita & in alios sumptus curationis familiæ, qui esse ingentes solent.

275 Pro resolutionibus dictis deseruiunt, quæ habet P. Pellizarius Tom. 1. Tractat. 6. Cap. 10. Quæst. 13. vbi adducit Bullam Vrbanam VIII. quã quæstuosas omnes artes Religiosis prohibuit, sed eam pro Romã tantum voluit obligare. Ex quo habemus quæstuosas artes generaliter non esse prohibitas. Sed neque Romæ Bulla prædicta vim habuit, quia reuocata est multorum potentiorum precibus, qui pharmacopolia Religiosorum valde conuenientia iudicauerunt, tollenda planè vi præfate Constitutionis. Addit autem citatus Pater licere illa, quia in ipsis res artificio mutata venduntur. Ex quo sequitur id, quod Assertione quintã probauimus, non licere inquam, officinas dictas, quando ea, quæ emuntur immutata venduntur, nisi iuxta Assertionis quartæ moderationem.

176 Sunt etiam in Indiis, qui consciendæ calcis, & laterum coquendorum fornaces habeant, pro quo Ethiopiorum mancipiorum ministerio vtuntur, & pro illis

Dico sextò: licent fornaces prædictæ pro ædificiis Ecclesiasticorum eas habentium, etiam contingat aliqua vendi, quæ non sunt pro illis necessaria. Sic P. Pellizarius supra Quæst. 14. Ex quo Diana Parte 1. Tractat. 6. Resolut. 41. & ratio ex prædictis est obuia: quia ibi negotiatio propria non est, neque aliquid, quod per Episcopos loquuntur de quibusdam superius explicatis; & præsertim P. Molina Dissert. 342. s. Secundum est. Et quidem edificare Religiosis licet, & ad hoc ministerio propriorum mancipiorum vt: ergo & calcem, ac lateres conficere, ex quibus ædificium assurgit. Quod autem ea, quæ superflua sunt, vendi possunt, ex eo probatur, quia si hoc in iis, quæ immutata venduntur, licitum est, quando cum necessariis emuntur, & non ex directè lucri intentione, multò potius licebit, vbi solius industriæ fructus distrahiuntur.

177 Dico septimò, etiam si fornaces dictæ non construantur pro ædificiis propriis Ecclesiasticorum; sed in eorum terris ad quæstum ex eisdem faciendum, & mancipiorum ministerio, non videtur in eo quidquam Canonica lege prohibendum. Id probò ratione nuper adductã; quia in eo negotiatio propria non est, cum non sit emptio, & venditio rerum sine earum mutatione: neque impropria & quæ per Episcopos prohibita censetur; quia id nullibi expressum, quod adæquet, & potius ex illis potest Assertio comprobari. Venam ferri emi non posse, vt ex illa ferrum per ministros conductos extrahatur, docent aliqui apud P. Molinam supra s. Syluester, quibus ipse videtur consentire, si vena nudè sumatur:

De Bulla Vrbanam VIII. circa quæstuosas artes.

Affertio 6. circa calcem & laterum officinas, pro ædificijs proprijs.

Affertio 7. pro alienis etiam vni ministerio mancipiorum.

Ex vena ferri argumentum.

tur: non tamen id illicitum reputant, ſi per Monachos ferrum conficiatur. Ratio autem discriminis ſumi poteſt ex Cardinali Lugo ſupra num. 34. quia cum adminiſtri conducti ſunt, eorum opera emuntur, vt poſtea vendantur: quod tamen in Monachorum operis non apparet. Ex quo argui poteſt pro caſu noſtro, in quo non emuntur laborantium opera, cum ſint mancipia; & licet mancipia ipſa empta ſint, eorum tamen opera pro multis ſeruire poſſunt, in quibus eorum opera non vendantur. Et per accidens eſt, quod labori prædicto applicentur. Idem eſt ſi emantur vna, vt per Monachos conficiatur vinum, de quo Cardinalis Lugo num. 34. citato, & P. Molina, ſ. Secundum eſt, aliique; & verò cum dicant non licere, cum id ſit per famulos conductos, de non conductis aliter videntur ſentire. Item emi poſſe iumenta vt locentur, tenet citatus Cardinalis loco eodem, de quo & ſupra n. 152. ergo & mancipia, vt ex eorum labore aliquid vendendum eliciatur; non enim maior in vno, quam in alio, indecentia apparet, & forte maior eſt in locatione, & reſpectu mancipiorum eſſe poteſt. Quibus addi poteſt praxis proborum, & ſapientium, quæ ſine ſcandalo, imò cum ingenti Reipublice commodo ſuſtinetur. Iuxta quæ non videtur negotiatio prohibita, ſi nix ad vendendum colligatur, licet aliter ſentiat Rota apud Dianam Pare. 1. 1. Pag. 609. probabiliter locuta.

Et conſe-
ſione vini
ex vitiis
emptis.

Ac iurē-
torum em-
ptione vt
locentur.

Quid de
collecta
nunc.

Aſſertio 8.
idem ſta-
tens, ſi
operarij co-
ducantur.

Quid in
Religioſis
ſpeciali.

Aſſertio 9.
circa ſigu-
linas.

artis, quam in aliis, vnde & minus negotiationis in ipſis, & generaliter loquendo, cum Religioſorum neceſſitates vrgentes ſint, difficile dammandi ſunt, qui per quaſtuofas artes ſine ſcandalo, & notabili diſtractione illis ſtudent remedium adhibere; ne ſi neceſſaria deſint, relaxatio irreparabilis ſubſequatur. Vbi & Bonacina diſcurſus ſuffragatur tom. 2. diſp. 3. de contract. q. 1. Puncto 5. n. 19. ſ. Tertia ſententia. vbi ait quod cum negotiatio ex ſe indiſferens ſit, non efficitur culpabilis prohibi- tionem; cum autem nullibi inueniatur prohibi- tum negotiari per alios, non debet id vti illicitum condemnari: & addit talem indecentiam, ſi qua eſt, non eſſe moralem, ſed civilem, qualis eſt illa, quam Princeps, aut alius eximia vir dignitatis per alios negotiando incurreret. Sic ille philoſophatur; quæ quidem ad quaſtuofas artes applicandam: vt cum ex ſe indiſferentes ſint, neque aliàs inueniantur prohibita, non debent vt illicita traduci, & quod de indecentiâ ab eodẽ dictum, pariter accommodandum: neque timeri ſcandalum poteſt, vbi ex occupatione tali nullus ad peccandum prouocatur: ſicut neque miniſteriorum in ordine ad bonum ſpirituale fidelium vlla iactura dignoſcitur: futura certè, ſi neceſſaria deeſſent, quæ ita Religioſis tribuenda ſunt, ſicut à Concilio eſt Tridentino diſpoſitum: *Seſſione 25. Cap. 2. de Regularibus*, verbis illis: *Modicum vero vſum in a Superioribus permittunt; vt eorum ſuppelleæ ſtatu paupertatis, quam profeſſi ſunt, conueniant; nihilque ſuperflui in ea ſit, nihil etiam, quod neceſſarium eis denegetur.* Sic Concilium.

Pro Reli-
gioſis circa
dicitur obſer-
uanda do-
ctrina.

Bonacina.

Qualis in
decentia
in negotia-
tione.

Vt provide-
dum illis à
Concilio
Prelatis.

Concilium
Trident.

§. VIII.

De contractu Ethiopicorum mancipiorum.

180 **C**ontractus iſte licet in Indiis frequens, communis eſt tamen etiam Europæis, vt vix aliquid ſpeciale occurrat pro Indiis diſquirendum, & circa modum eos futuriẽ introducendi de fraudatione iurium Regiorum, & miniſtrorum ſubornatione dictum à nobis Titulo 5. num. 143. Modo id tantum adiecerim, rem hanc adeo eſſe Chriſtianis conſcientiis periculoſam, vt ſi ad regulas iuſtitie aptari debeat, vix aliquid occurrat, quo poſſit plena ſecuritas in huiusmodi contractu reperiri. Pro quo libet ea, quæ P. Thomas Sancius, qui quaſtionem magis ex profeſſo verſauit. Poſt P. Molinam diſp. 34. & 35. cuius & aſſerta proponenda ſicut & P. Rebelli Lib. 1. quaſt. 10. ſect. 1. & 2. & P. Fragoſſi Tomo 3. diſp. 22. §. 2. & 3. ſufficiat in medium protuliſſe. Ille ergo Tomo 1. Conſultorum, Lib. 1. Cap. 1. P. Sancij Dub. 4. poſt aliquot iacta fundamenta iuxta moralia principia communiter recepta, hæc ſubiicit pronuntiatam.

Primum. Ethiopes è ſuis regnis adducuntur, eſſe iniuſtam, & cum obligatione reſtituendi libertatem; quia tituli ſeruitutis communiter loquendo ſunt iniuſti, licet reſpectu aliquorum contingat titulum iuſtum extare. Cum enim qui ſunt tales ignoretur, non debent iniuſte capti, qui multò plures ſunt, ſua libertate priuari.

Ethiopicorum ſeruo-
rum nimis
periculoſum
conſcientiis
eſſe contra-
ctum.

P. Sancij
circa illum
Pronuntia-
ta.

Primum.

181 **S**ecundum, ſi Mercatores contractantes exactiſſimè examinarent titulos, & deprehenderent eſſe iuſtos, licita eſſet contractatio. Hoc tamen eſſe moraliter impoſſibile; & diligentiam, quam adhibere communiter dicuntur, omnino ſuperficiale eſſe pro comperto habetur; & ita nihil iuuat in propoſito.

Tertium; Mercatores qui in magno numero emunt ab aliis, qui ex Ethiopia miſeros iſtos adducunt, peccare mortaliter, & ad reſtitutionem teneri, niſi facta diligentia de iuſto titulo captiuitatis conſtet.

Quartum. Quartum: idem eſſe, quando vnus, aut alter emitur à Mercatoribus, qui eos ex Ethiopia adducunt, propter eandem rationem. Poſt vnã, aut alteram venditionem factam, non teneri ad talem diligentiam, quia iam non eſt poſſibile cognosci, quoniam titulo captus ſit, & ita diligentia eſſet ſuperuacua.

182 **Q**uintum, Ementem vnũ, vel alterum bonã fide, licet ſuperueniat poſtea dubium an fuerit iuſte captus, non teneri manumittere, ſi facta diligentia nequeat veritas deprehendi, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis.

Sextum. Sextum, eum, qui mala fide emit, aut cum dubio de titulo captiuitatis, peccare mortaliter, & ſi non poſſit deponere dubium rationibus probabilibus, teneri manumittere, quia poſſeſſio cum mala fide nihil iuuat, quando eſt alius, qui potius ius habeat, ſcilicet ipſe Ethiops, qui habet ius naturale, & poſſeſſionem ſua libertatis. Addit hoc intelligi, niſi is, à quo emit, habuerit bonam fidem; tunc enim cum in eius ſuccedat ius, non tenetur manumittere. Tandem Palacij ſententiam reuocat aſſerens, poſtquam tales publicè vendendi exponuntur, non eſſe obligationem vltioris inquisitionis circa iuſtum captiuitatis titulum. Sic Doctor ille; ex quibus tamen nihil elici poſſe, quod ſaueat, ſi inter ſe componantur, & id quod communiter accidit, attendatur, facile poſteſt oſtendi.

183 **E**t primum quidem, ac ſecundum aper- tiſſimè huiusmodi contractationi repugnant. Et vt primum ſtare debeat, neceſſarium eſt affirmare id, quod in ſecundo de adhibito diligenti examine dicitur, locum non habere. Nam ſi locum habet, & ita debet præſumi; ergo immeritò contractatio condemnatur, quandoquidem præſumptio talis eam poteſt iuſtificare. Non igitur communiter loquendo tale intercedit examen, & ita neque communiter contractatio licet, vnde re ipſa Prima aſſertio nõ eſt à ſecundã diuerſa, quia prima conditionalem illam de diligenti examine non excludit. Tertium item aperte contradicit: ſicut etiam Quartum in priori eius parte. Limitationem autem minimè eſſe fauorabilem ex eo patet, quia affirmat iam non poſſe diligentiam adhiberi; ergo reſtituenda eſt libertas. Patet ex primo, & ſecundo: quia contractatio iniuſta dicitur, & cum onere reſtitutionis: ex eo quod ij, qui adducuntur, communiter loquendo, ius libertatis retinent; qui autem ab adducentibus emunt, maiorem facere diligentiam nequeunt & ita neque emerſe ergo poſt vnã, & alteram venditionem id eſt dicendum, quod in primã quandoquidem vitioſa eſt origo, & vt talis cognita. Præterquam quod manifeſtum eſt ementes ab

Secundum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Sextum.

Palacij
ſententia.

Pronuntia-
ta dicta
non videri
ſibi coha-
rere, neque
ad iuſtifi-
candum
contractum
ſufficere.
Vbi circa
quaſtor
priora.

iis, qui ex Ethiopia adducunt copioſam hanc mercem, de inquisitione tituli non curare, & multò minus ſequentes emptores, ergo nequeunt; qui emuntur ſecurã conſcientiã poſſideri.

184 **E**x quo ſequitur, neque quintum ſtare poſſe, in quo & illi fauet P. Molina diſp. 35. in fine, & diſp. 36. Quando enim poſt bonã fidem ſequitur dubium, licet nulla adhiberi diligentia poſſit, quã veritas exploretur, poſſeſſio ſtat pro libertate; quia debet iuxta communiter accidentia iudicari; atqui, vt diximus, & probat dictus Pater, communiter titulus ſeruitutis eſt iniuſtus; ergo debet iudicari iuxta illud. Quomodo ſi quis rem aliquã bonã fide emerit, & poſtea ſciat venditam eſſe ab eo, de quo probabiliffimè præſumitur eam ſurripiffie, vt ſi ſit ſeruus, & res pretioſa ſit, aut alius ſimilis, tunc retineri nequit, etiam ſi facta diligentia nequeat dominus certus deprehendi; quod quidem iuxta tertium fundamentum eſt Auctoris eiufdem n. 3. vbi cum multis ait: quoties quis bonã fide aliquid poſſidere cepit, ſi deinceps iudicet æquali probabilitate ad vtramque partem, rem non eſſe ſuam, ſi facta ſufficienti diligentia non poſſet vincere dubium, poſſe eam retinere, quia in pari dubio melior eſt conditio poſſidentis. Atqui in caſu noſtro non eſt æqualis probabilitas ad vtramque partem, ſed moralis certitudo de iniuſto titulo, aut talis certè probabilitas, quæ dubium ferè vincat; ergo nequit ſeruũ poſſidere.

185 **V**nde neque ſextum ſtare poteſt quoad eius limitationem, in qua eſt fauorabile; quia emens malã fide, nequit illam deponere ex bona fide alterius, quæ ex ignorantia procedebat, & in eo ceſſat; idẽ enim malã fide emit, quia ſibi perſuaſit iniuſtum eſſe ſeruitutis titulum; atqui hoc certum eſt, iuxta nuper dicta; ergo nequit malam fidem deponere, cum qua poſſidet. Quomodo ſi ſerret rem aliquã eſſe furtiuã, ab alio tamen bonã fide poſſideri, & eam emerit, non poſſet tali bonã alterius fide ſe tueri, ſed reſtituere abſque dubio teneretur. Et verò Sexta conſeſſio in caſu procedit, quo quis emat cum dubio; an qui venditur iuſte, vel iniuſte fuerit captus; quæ quidem non videtur aliis conſonare, quibus contractatio iſta abſolute iniuſta pronuntiat, non ob dubium, ſed ob moralem certitudinem. Sed ſit illud de dubio verum; ſemper proſectò tale dubium eſt, quia nunquam poteſt veritas deprehendi: ergo neque mala poterit deponi fides, cum aperte conſtet primã poſſeſſionem à Mercatoribus ementium cum dubio fuiſſe, vel eſſe debuiffie, vnde vltiores poſſeſſores nequeunt ad poſſeſſionis titulum prouocare.

186 **Q**uod autem addit in fine circa ſententiam Palacij, ea, quæ à nobis ſunt dicta, conſtat; ait enim minùs bene illum aſſeruiſſe emptorem Ethiopum, poſtquam ad nos adducti ſunt, & publicè venduntur, non teneri ad amplio- rem inquisitionem, ſed poſſe opinari licitè vendi, quod ex eo ſic improbat: quia, (vt probati) eſt fama communis in oppoſitum. Tantum ille. Cum ergo fama communis in oppoſitum ſit, & de nullo in particulari maior haberi certitudo poſſit, quam ea, quæ de omnibus communiter habetur, vt experientiã conſtat: ſit ex eo de nulli iuſto titulo

Circa
quintum,
vbi circa
bonam fi-
dem in
poſſeſſione
doctrina.

Circa
Sextum.

Ex impa-
gnata à
preſato
Auctore
Palacij
ſententia,
vrgetur.